

Číslovky

Druhy číslovek

1. **základní:** vyjadřují prostý počet (*jedna, dvacet sedm*), zlomky (*třetina*): *třicet pět studentů*
2. **řadové:** vyjadřují pořadí (*třetí, dvacátý*): *šedesátý ročník symposia*
3. **násobné:** vyjadřují kolikrát nebo pokolikrát se děj opakuje; tvoří se příponami *-krát (pětkrát), -násobný/-násobně (sedminásobný/-ě), dvojmo – pětkrát opakovat test, trojnásobný vítěz, vidět dvojmo*
4. **soubořové (jedny, dvoje, troje, čtvery):** s pomnožnými substantivy – *jedny prázdniny, dvoje dveře*
5. **druhovité (dvojí, trojí, čtverý):** vyjadřuje počet druhů – *dvojí mouka (dva druhy mouk), trojí názor (tři druhy názorů)*
6. **úhrnné (čtvero, desatero):** vyjadřují počet jako celek (dnes už spíše jen v ustálených spojeních) – *čtvero ročních období, devatero řemesel, desatero Božích přikázání*

Skloňování číslovek

- uplatňují se všechny tři druhy jmenné flexe (substantivní, adjektivní, zájmenné)
- základní číslovky: specifické tvary (*dva, tři, čtyři*) + zvláštní dvoutvarová flexe (*pět*, neurčité číslovky)

1. adjektivní skloňování: číslovky řadové (*první, stý*), druhové (*čtverý*), násobné (*dvojnásobný*)
zvláštní adjektivní skloňování (dlouhé + krátké tvary N, A): soubořové číslovky (*dvoje, dvojího, dvojímu...*)
2. zájmenné skloňování: *jeden (jako ten)*
3. substantivní skloňování: *sto, milion, tisíc, třetina*, úhrnné číslovky (*čtvero*), *málo*
4. specifické skloňování: *tři, čtyři, dva/oba*
5. neskloňné číslovky: *půl, čtvrt, pár* (hov. - *pár korun*)

Číslovky *dva, oba*

- *dva / oba* (m.), *dvě / obě* (f., n.)
- duálové tvary
- ve složených slovech podoba *dvou- / dvoj-* (*dvoubarevný / dvojbarevný*), i když u některých slov převládá jedna z podob (*dvouletý, dvojhláska*) – podobně i u číslovky *tři*: *tří- / troj-* (*tříbarevný / trojbarevný*)

Neurčitá číslovka *málo*

- a) příslovce – ve spojení s počítaným předmětem v platnosti neurčité číslovky (tvar *málo*, pouze gen. *mála*): *málo zájemců, před málo lety, jeden z mála odborníků*
- b) substantivum: *vystačí s málem, vařit z mála*

Skloňování víceslovných číslovek

- ve víceslovných číslovkách se každá číslovka píše zvlášť, výjimkou jsou číslovky typu *dvaadvacet, dvaadvacátý*
- a) každá číslovka se skloňuje zvlášť: *bez 2 845 (dvou tisíc osmi set čtyřiceti pěti) korun*
- b) u složitějších číslovek se mohou skloňovat pouze desítky a jednotky: *bez 2 845 (dva tisíce osm set čtyřiceti pěti) korun*
- c) číslovka *tisíc* se skloňuje podle vzoru *stoj*, pouze v gen. pl. ve složených číslovkách má tvar *tisíc*: *pět tisíc korun*
× *demonstrace tisíců lidí*

Skloňování počítaného předmětu

- a) číslovky *jeden, dva, tři, čtyři*: shodují se s tvarem substantiva (*s jednou kamarádkou, od dvou hodin, o třech cvičeních*)
- b) základní číslovky 5–99, neurčité číslovky (*kolik, mnoho*): v přímých pádech gen. subst. (*pět psů*), v nepřímých pádech číslovka končí na *-i* a substantivum se skloňuje (*s pěti psy*)
- c) složené číslovky končící na *jeden, dva, tři, čtyři*: dvě možnosti
  - jako číslovky 5–99, gen. subst. a neutrální shoda na slovese (častější): *přišlo 31, 32 (třicet jedna, třicet dva) studentů*
  - jako číslovky 1–4 se shodou na slovese: *přišel 31 (třicet jeden) student, přišli 32 (třicet dva) studenti*
- d) číslovky *sto, tisíc, milion, miliarda*: vedle gen. je možná i shoda počítaného substantiva s pádem číslovky (*před dvěma tisíci lety/lety, k miliardě lidí/lidem*)
- e) číslovka *sto* někdy zůstává neskloňná:
  - ve spojení s počítaným předmětem: *bez sta korun / bez sto korun, ke stu korun/korunám / ke sto*

korunám, o stu korun/korunách / o sto korunách, se stem korun / se sto korunami

- ve spojení s jinou číslovkou, která po ní následuje (obvykle se neskloňuje): *o sto dvaceti korunách, po sto dvaceti letech*
- v řadových číslovkách: *stopadesátý, stotisící*